Ч. 143 (11.111). Львів, четвер 30. червня 1927. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLV.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

## Поклін поетові.

*Львів, 29. червня 1927.*

Польща святкує день виконання заповіту одного з найбільших своїх геніїв, якого бажанням було спочити у рідній землі. Словацького перенесли зпоміж громади найбільше королівських духів: великих творців, що спочивають на париськім цвинтарі Монмартр, між королівські гробниці Вавелю. Свято в честь поета стало національним і державним святом.

Ось рідка хвилина, коли в таке свято втихає всяка національна враза і лишається єдине почування: бажання висловити свою найглибшу пошану та поклін перед великим Творцем Слова. Ця пошана жевріла в нас завсіди найяснішим полумям симпатії та подиву! Бо нема в творчости та житті Словацького нічого, що родило би в нас нині потребу вибачення йому болісних для нас слів чи почувань.

Його любов до рідного народу не гартувалась в огні ненависти до інших народів.

Перші образи його уяви складались під впливом тої самої природи, що промовляла кружбою плодотворних соків у наших найбільших творців. Коли правдою є, що геніяльні поети родяться, то ще більше свідоцтво складають вони своїми творами другій правді: що перші враження діточих і молодечих літ живуть у них усе життя, мов туга за вічною молодістю.

Те, що українська природа та бувальщина поклали Словацькому як дарунок дитині, він звернув їм паном свого захопленого серця.

Коли суспільність шукає між собою слів, щоби звеличати память великого поета, якого слово ждало десятки літ на творчий відгук, тоді її найбільші живучі поети даремне силкуються дорівняти йому силою натхнення. Від гимнів та дитирамбів, співаних довкола памятника Звеличаного, сильніше є Його власне слово, що видержало огненну пробу часу.

Ця думка нехай потішить тих, в яких ворушиться докір, чому при останнім поклоні тлінним останкам Словацького українське слово не загомонить із силою рівною силі наших найбільших поетів. Тільки таку силу мусілоб воно мати, щоби серед блискавок і громів, що квітчають постать Словацького, не стелилось воно звичайним димним куревом!

Ті сусіди, які не вірять, що і у нас є люди, що вміють цінити творчі довершення чужої культури шириною власних культурних потреб — не запримітять нашої відсутности.

Ті, що в цій відсутности шукатимуть ще одного доказу нашого короткозорого шовінізму, нехай пробують бодай у сотій частині знайомитись з умовинами нашої культурної праці, як ми знайомилось з творчістю Словацького.

Тоді вони зрозуміють, що там, де в них спрямований увесь державний апарат, у нас мусить вистачити спаралізоване зусилля кількох одиниць. Коли вся Польща мусіла ждати аж 78 літ, щоби перенести з чужини на рідну землю домовину свого великого співця, чи дивниця, що нам нині важко спромогтись навіть на якунебудь домовину для рідного письменника на рідній землі?

Гарно було би, якби у кожнім святі пошани для великого чужинного творця представники нашого письменства могли скласти доказ, що і ми в силі сказати про нього щось нового та індивідуального. Та ще краще, якби наше письменство складало доказ своїх живучих взаємин із чужими культурами не у хвилини святочних маніфестацій, а самим прикладом своєї творчости, що дух якнайдальших нам культур у силі залишати у ній такі сліди, як дух української землі залишив у творах Словацького.

**М. Р.**

---

## Диктатура Чанґ-Тсо-Ліна.

**Важке положення в північному Китаю.**

Урочисте проголошення Чанґ-Тсо-Ліна „ґенераліссімусом союзних армій" з диктаторською владою і формальне підчинення йому пекінського правительства не зміняє в нічому фактичного режіму в північному Китаю і ледви чи облекшить тяжке положення північних полководців. І на становищі формального ґубернатора Манджурії був Чанг-Тсо-Лін по правді самодержавцем цілої території, занятої його військами. Згадка про республику в присязі, що її він зложив у Пекіні, звучить наче наруга. Бо з республиканських форм правління в північному Китаю не лишилося вже давно сливе ніякого сліду, з виїмкою хіба „уряду", що має за мету навязувати й берегти звязки з чужими державами.

По ріжних переходах і завзятих боях усіх проти вся витворилася в північному Китаю така ситуація, що менше або більше розбиті полководці готові тепер і формально відступити повноту влади Чанґ-Тсо-Лінові, одинокому з північних „мілітаристів", що має ще реальну силу за собою і може вести дальше боротьбу з полудневим Китаєм. Таким чином китайський бонапартизм дістане формально-юридичне признання саме в тому моменті, коли сам нинішній бонапартизм і його партія опинилися в критичній ситуації.

По даним англійської преси диктатуру Чанг-Тсо-Ліна проголошено наслідком невдачної спроби порозумітися з поміркованими націоналістами, про що повідомляв недавно сам Чанг-Тсо-Лін. Був плян нового союзу між Чанг-Тсо-Ліном, нанкінським правительством Чанґ-Кай-Шека і „зразковим ґубернатором Єн-сі-Шаном, що не допускав до своє провінції Шанси ніяких військових відділів. Щойно в останньому часі схилився він мабуть на сторону націоналістів, бо перепустив через свою провінцію війська „християнського ґенерала" Фенг-Ю-С'янга, що було головною причиною поразки північних військ і відступлення їх з території на полудне від Жовтої Ріки.

Як запевняють знавці теперішнього замотаного положення в Китаю, Чанґ-Тсо-Лін готов був пустити Чанґ-Кай-Шека в Китай і признати „принціпи Сун-Ят-Сена", себто основні точки програми партії Гоміндан — під одною умовою, а саме рішучої боротьби з комунізмом. Одначе до згоди не прийшло, мабуть через Фенг-Ю-С'янга, з яким Чанг-Тсо-Лін живе в непримиримій особистій ворожнечі. Та в міжчасі „християнський ґенерал", член комінтерну в Москві, звідки діставав величезні підмоги, що дозволили йому обновити свою армію в Монголії, рішив відвернутися від більшовиків і перейшов на сторону Чанг-Кай-Шека. Таким чином прихильне більшовикам правительство в Ганкоу лишилося ізольоване. В таких умовах Чанг-Кай-Шек захоче по всякій правдоподібности зліквідувати північний мілітаризм. Чи це йому вдасться, інша справа.

Слід зазначити, що можливість переговорів між Пекіном і Нанкіном не виключена й тепер, хоч покищо Нанкін, як і Ганкоу, ведуть проти Пекіна війну. Одначе ця „паралєльна війна" далека від „мовчазного союзу". Навпаки — обі наступаючі на Пекін сторони ставляться до себе з найбільшим недовірям і одна навипередки другої бажалаб захопити цей важний центр.

Ситуація тепер така, що наступ веде по правді тільки армія Чанґ-Кай-Шека, бо наступи армії з Ганкоу зовсім ослабли. Можливо, що Пекін займуть війська поміркованих націоналістів; можливе також порозуміння між ними і північними військами. Зате найменше правдоподібне порозуміння одних і других з ганкоуськими „більшовизуючими", які врештою в останньому часі чимраз більше відвертаються від своїх червоних протекторів, побачивши, що союз з більшовицькою владою не веде до нічого доброго. І хоч ситуація „ґенераліссімуса" Чанг-Тсо-Ліна дуже тяжка, то положення більшовиків і „більшовизуючих" значно тяжче. Не виключена річ, що більшовики стратять небавком і свою останню опору в Китаю — шляхом „внутрішнього перевороту". На всякий випадок із всіх воюючих у Китаю сил шанси „світової революції" у Китаю найслабші.

---

## *ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.*

**Політика кураторії львів. шкільної округи у відношенні до українських середніх шкіл. — Директура в українській ґімназії і комісарство в „Народньому Домі". — Теперішня управа майном „Народнього Дому".**

Орган львівських „направяків" „Дзєннік Львовскі" з 24. ц. м. приніс статейку п. н. „З ниви українського шкільництва", заосмотрену редакційною заміткою про те, що „вона походить з українських кол". Стаття не замітна ні богатим матеріялом про трагічний під цю хвилю стан українського шкільництва взагалі, ні фактичними даними про дальший тяг його польонізації. В ній торкнувся автор лише середньої школи, але так поверховно і так нефортунно, що весь її зміст обмежується виключно майже до самих директорів державних ґімназій з українською викладовою мовою. Але саме тому зміст цієї статті повинен цікавити і наших читачів. З тої причини і звертаємо на неї увагу. Що до особи самого автора статті, то виходить з її висновку, що він є якимсь „реальним політиком", котрого можна сміло зачислити до катеґорії тих, які визнають лише політику „власної руки" в імя власної шкіри".

На початку автор розсипує цілий шнурок перел-комплиментів на адресу редакції „Дзєнніка Львовского" за те, що він дуже інтересується справами шкільництва. А вслід за тим іде вже й сама річ.

Починаючи від середніх шкіл — пише автор — слід замітити, що з вини львівської кураторії фактично не зайшла ще ніяка зміна в управах тих шкіл від часів доби Грабського і Пружинського. Самозрозуміло, що такий стан не бажаний не лише для суспільности й української молоді, але також і для поляків. Старша молодь і учительські тіла відчувають ті відносини дуже не мило, а ті прикрі почування не причиняються до вироблення згідних відносин і можливого співжиття".

Тут автор висказує великий жаль з того приводу, що досі не зроблено змін на становищах директорів українських ґімназій, анальоґічних до тих, що зайшли в польських ґімназіях, а також не введено ніяких реформ у плянах науки на зразок тих, що їх введено в життя у деяких польських школах. А далі такий уступ:

„З кураторії усунено одинокого українця, що від біди мав ще живіші звязки з українським громадянством. Зате оставлено двох, фактично вже вислужених — коли говорити про вік і літа потрібні для емеритури — а крім цього стоячих поза скобками власної суспільности".

Розшифровувати цих загальників не беремося, так само як і не думаємо застановлятися над слушністю чи неслушністю характеристики неназваних автором осіб, саме тому, що вони не названі. Та все ж познайомити наших читачів з наведеною як і подальшою характеристикою деяких неназваних директорів українських ґімназій вважаємо доцільним. Робимо це хочби з тої причини, що характеристики ці появилися на сторінках польського „направяцького" органу. Ось і вони:

„Один, сімдесятилітний старець — пише автор статті — заокруглює приватну фортуну. Другий вважає себе арештантом свого приватного помешкання у шкільному будинку і не переступає порогів брами того будинку, бо вже на хіднику — загрожує атентат. Кількакратно зневажений керманич іншого заведення вніс був прохання про перенесення в стан спочинку, але кураторія, урядуючи під знаком Грабського і Прушинського, рішила, що такий саме педаґоґ, перебуваючий на воєнній стопі з молодю і суспільністю, на якого нарікає не тільки українська опозиція, але навіть орган УНС-а; отже, що такий, власне, є найкращим керманичем молодих українських поколінь. Отже приказали йому далі служити".

Троха довше зупиняється автор над управителем філії академічної ґімназії. Цей уступ наведемо в цілости з уваги на ревеляційний до деякої міри його характер.

Діялися неймовірні річи — пишеться там — в іншому заведенні з нагоди іменування. Було це перед роком. Слушне нарікання підняло тоді „Діло". Бо річ була у заведенні, якого учительське тіло брало активну участь у творчій праці, чи то літературній, чи науковій, чи мистецькій, заповнюючи своїми членами і їх працями секції Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові та наукові, літературні і мистецькі видання. Це тіло видало споміж себе і кілька університетських доцентів, але кураторія не найшла в ньому нікого до тої міри гідного, щоби міг стати управителем заведення. По управителя вибрався п. Маріян Янеллі в товаристві провідника львівських москвофілів радн. Л. аж до Ряшева і звідти привели вони нікому в українській суспільности незнаного професора, але зате тяготіючого до московщини. І то не політично, але чоловіка, що визнає тезу пок. посла до галицького сойму Лешка Борковського: „Нема України, є тільки Польща і Росія". — Цей з Ряшева спроваджений педаґоґ може бути гідним пошани на всякому іншому становищі, лише не на становищі директора української ґімназії. Та це не все. Кілька місяців пізніше, а саме 1. січня ц. р. воєвідство іменувало того директора ґімназії комісарем Народнього Дому, величезної фондації, що крім цілого ряду реальностей у Львові має також ліси та фільварки. Комісар цієї фондації має під

собою цілий адміністраційно-господарський апарат, а в самому Львові канцелярію в якій працюють фахові сили. Я певний, що в Польщі не найдемо прикладу подібної комуляції урядів. Але в українській гімназії „*se se sanego*". Кураторія з тим годиться, не повідомляючи про те навіть міністерство".

З кінцевими висновками автора відносно такої дивоглядної комуляції урядів не можна не погодитися. Про інших директорів українських гімназій автор не пише, бо один з них став директором щойно перед роком, а другий наслідком недуги не урядує, заступає його учитель тієї гімназії. На кінець висуває автор до найвищих шкільних чинників у Польщі конкретне домагання поділу львівської шкільної кураторії на три окремі кураторії для кожного східньогалицького воєвідства, бо в противному випадку „направи відносин в українських школах надіятися годі". Не забуває автор приписати вини за такий стан у обсаді директорських становищ в українських гімназіях і українському громадянству.

„Природно — пише він дослівно — що крім львівської кураторії завинило у кепських відносинах в українському шкільництві також українське громадянство. А саме стільки, що ніхто не старається міродатним урядовим сферам представити ані стану річи ані своїх постулятів. Причини того пасивізму треба шукати не лише у вродженій байдужости, але й у злих поняттях деяких провідників, що: „чим гірше — тим краще". Та засада має у них своє значіння!"

Очевидно, що мабуть з тої причини рішив автор звернутися анонімово за посередництвом своєї статті аж до міністерства, з домаганням поділу львівської кураторії на троє, між поодинокі сх. галицькі воєвідства. Поза тим цей „реальний політик" не здобувся ні на одно конкретне домагання у справах шкільництва. Якщо він вірить в успіх своєї анонімової інтервенції в такій справі як поділ кураторії, що малоб нібито бути спасенним для українського шкільництва, то видно, що він направду „реально" думає і при тім реально бажає формальну справу зробити радикальним ліком на всі рани українського шкільництва, або іншими словами, запліструвати, тобто усунути з перед очей суспільности дуже легким коштом.

* * *

Коли вгорі порушили ми за „Дзєннікон Львовскім" справу „Народного Дому" та її теперішнього комісаря, то не від речі буде при цій нагоді поінформувати наших читачів про теперішню управу „Народного Дому" та бодай частину її діяльність. На чолі тої установи стоїть тепер, як відомо, управитель філії акад. гімназії Ярослав Вербицький. Кажуть, що має це бути дуже солідна людина, а при тім чесна. Та твердять при тім і те, що новий правительственний комісар не має вільної руки у проводженні санації запущеної його попередником господарки, а тим самим і у реставрації надірваного майна „Народного Дому". А не має вільної руки тому, що вяже його в тому т. зв. байрат, прибічна рада, члени якої теж призначені урядом. До того треба знати, що більшість тих членів є та сама, що була за комісарювання Льва Черкавського. До прихильників того останнього а також господарки ним заініціованої належать у прибічній раді слідуючі члени: Михайло Бачинський, митовий урядник у Львові, інж. Могильницький, урядник дирекції домен і лісів, той, що, як виявилося у процесі Черкавський *contra* Лісковацький, видав опінію про дуже „вигідну" для Нар. Дому продаж дубів Черкавським з лісів Білки-Костенева (по 2 доляри за кубічний метер, коли ціна була 6 долярів); Дмитро Яблонський, редактор політичної газети „Голос Народа", заснованої Черкавським і нимже з фондів „Народного Дому" субсідіованої; д-р Олександер Лисяк, що був за Черк. синдиком Нар. Дому і робив усі контракти між іншими і продажі славетних дубів. Іменований членом прибічної ради суддя окружного суду у Львові Омелян Булик, намічений на заступника комісаря, номінації не приняв. Шестим членом „байрату" є радник скарбу д-р Юліян Заяц, що не є прихильником Черкавського та його політики, але він у тій раді одинокий. Беззастережні приклонники попереднього комісаря мають у „байраті" рішучу перевагу і вони то мають звязувати руки упр. Вербицькому.

Л. Черкавського усунули, як відомо, зі становища правительственного комісара за розтратну господарку майном Нар. Дому. А поборювали його на тому становищі не тільки т. зв. староруські кола, але й уся українська суспільність за те, що він уживав народнього добра між іншим для політичних цілей, як наприклад, субсідіював з фондів Нар. Дому москвофільський тижневик, у якому вів угодову політику з галицькими вшехполяками. Фактичнож ті останні використовували його як знаряддя для своїх цілей при намаганнях розбити українські ряди і тим самим ослабити відпорну силу українського населення на вшехпольські екстермінаційні методи його нищення і денаціоналізації. Черкавський мав у пляні також видавництво дивоглядного якогось русофільсько-польонофільського щоденника, на що хотів продати будинки Нар. Дому при вул. Зиблікевича.

Проти цього запротестувала вся українська суспільність. І це було одною з причин усунення Черкавського. Українська суспільність стоїть на становищі, що майна Народнього Дому не можна уживати для політики, бо воно призначене на культурні та науково-освітні потреби всього українського народу, а не на потреби якоїсь політичної кліки. На такому становищі повиннаб стояти і влада. На жаль так воно не є. І шкода, що на судовій розправі Черкавський *contra* Лісковацький цей останній так дуже боронив воєводи та уряду, що він мовляв був проти того, щоби майном Народнього Дому робити політику. А ось нині є новий комісар і, як усі твердять, чесний чоловік, а заснований Черкавським тижневик „Голос Народа" далі виходить. Чому влада не заборонила субсідіювати цей орган? Для кого він потрібний і хто його читає? Він має причинятися тільки до ширення баламуцтва в народі. Отже коли він виходить, то видно, що влада вважає, що так має бути, а тим самим надає комісареві Нар. Дому якусь політичну ролю та доручає якусь політичну місію. Так воно є, як що „Голос Народу" дійсно дістає субсідії з Нар. Дому. Цим повинен заінтересуватися також Комітет оборони народнього майна, вибраний свого часу на вічу у Львові, присвяченому справам Нар. Дому.

Крайна пора поробити заходи, щоби майно Народнього Дому перейшло в руки його правного власника: цілого українського народу. Пора позбутися комісарщини!

## Висліди виборів.

**Львівщина.**

У Жиранці, львівського повіту, пішли вибори по думці громадського комітету. Вибрано 24 радних, самих нових, свідомих громадян, які гаразд поведуть справи громади. Хрунівська ліста перепала, з неї ніхто не увійшов до нової ради. Хруні і поляки відгрожуються, що внесуть протест.

В Підлісках Великих випали вибори в нашу користь. На 24-х радних — 22 свідомі українці, 1 римо-католик українець і 1 поляк. Поляки-парцелянти невдоволені, а з ними також Кирило Лучків, Михайло Кулик і Гриць Хомин, які погрожують, що внесуть разом з польськими осадниками протест проти виборів.

В Глуховичах українці-виборці зірвали вибори, тому, що були яркі зловживання. Місцеві радикали зломили національний фронт і йшли до виборів з поляками і хрунями.

В Кугаєві вибори випали зле наслідком нікчемної поведінки хрунів. Вибрано 12 українців і 12 поляків.

У Черепині вибори відбулися 19-го і 20-го червня ц. р. Вийшли радними 12 свідомих українців і 4 хрунів.

**Дрогобиччина.**

В Горуцьку, дрогобицького повіту, вибори до громадської ради відбулися 11-го червня ц. р. на старий лад, при ужитті всяких хитрих штучок дотеперішнього наказного війта та його заушників. Місцевий комітет з найповажніших громадян устaлив список будучих радних і всі заосмотрилися в картки з іменами будучих радних і їх заступників. Але громадський секретар Петро Лучечко й асесор Іван Андрусик, які, бачучи волю цілої громади, з початку буцім то погодилися, що має бути нова рада, в сам день виборів станули перед дверми виборчого льокалю і відбирали картки з іменами нових радних, а всували з погрозами свої картки зі своїми іменами і своїх заушників. Коли люди протестували, то силою пхали до льокалю, а крім того на хатах і вікнах богатьох громадян розліпили картки з погрозами, що коли підуть голосувати проти них, то їм поб'ють вікна. Очевидно, що богато селян здержалося від голосування, стероризовані дотеперішньою клікою. Проти так переведених виборів внесено протест до воєвідства, в якому представлено численні зловживання, як впихання своїх карток уже в самім виборчім льокалі при урні (Тимкові Дудичові), допущення до виборів караного тримісячним арештом за крадіж уже в 1927 р., допущення фальшивого, що подав себе як опікун Федя Соботника і ін. Половина вибраних радних — це людці, що стоять під судовим замітом крадіжи. Всі 18 радні — це сама посвоячена, близька родина.

**Войнилівщина.**

Дня 19. червня відбулися громадські вибори в місті Войнилові. На основі компромісу з сіоністами вибрано 16 українських радних. Дотепер українці вийшли побідно при виборах у таких громадах: Мединя, Долпотів, Сівка, Мошківці і Негівці. В громаді Середня випали вибори некорисно; там побідила двірська ліста, а це тому, що пан обходиться людяно з людьми. В Сільці побідила хрунівська ліста. Сталося це тому, що село є в кігтях двох жидів лихварів, які терором і при помочі надужить наказного комісаря Олекси Лучки довели до того, що люди голосували на хрунівську лісту. Надужиття були такі великі, що майже напевно протест проти важности виборів буде узгляднений.

**Сокальщина.**

В громаді Бобятин переведено вже вибори і щойно при виборах показав теперішній наказний комісар своє погане, облудне облича. Передтим не дозволяв навіть вглянути виборцям у лісту. Тимчасом полякам і своїм заушникам дав відписати всі кола. Годиться ще згадати, що всі махінації робив він на приказ Марціна Осінецького. В останньому тижні перед виборами комісар з Марціном О. змінив лісту, повичеркував неприхильних, а подописував своїх заушників. При виборах тероризував людей, яким видирано картки і т. д. Тому, що виборці не знали, до якого кола належать, не можна було перепровадити організації виборців. У всій тій поганій роботі помагав українець, семинарист Дмитро Олесько. Сам він розбивався по селі за п. Марціном і сам розносив по хатах польські карточки. Маємо отже в селі славну трійку.

## Виборчі надужиття.

**Сокальщина.**

Комісар у Гоголеві, Сокальщина, разом з жидівськими посесорами робить з виборчими лістами, що захоче. Прим. втягнув жінку лісничого до І-го кола ізза особистих кваліфікацій, не оглядаючись

---

о. ОЛЕКСАНДЕР КОРЕНЕЦЬ.

# Син і донька.

Вродилась дівчина. В хаті й у родичів менше вдоволення — тому, що це не син! Вже в перших хвилинах життя дівчині не посвячують стільки уваги, що хлопцеві — коло неї так ревно не пораються. Бідолашній дівчині не боронять плакати скільки хоче; про неї можна навіть інколи трохи забути, бо це дівчина, і її не треба так дуже жалувати.

І як дівчина підросте, ставлять її родичі на підрядне місце і не боронять братові старшувати над нею, навіть коли він не дуже старший від неї. Не боронять йому дати стусана сестричці, хочаби й за найменшу провину, бо він хлопець; йому вільно робити, що він хоче, а передовсім воювати. Родичі його навіть не так сильно карають і він знає, що не потребує їх занадто боятися. Вони і лекше притакнуть йому, будуть з ним тримати. Ось така є менше-більше наша метода виховання супроти хлопців і дівчат.

Та чи таке виховання добре? Чи воно має лишитись таким і на далі? Богато родичів думає, що дівчини не можна виховувати такою самою методою як хлопця і тому синові дають завсіди першенство. Вони не бачуть уже в дитинстві початку того лиха, яке, коли дітвак підросте, перетворюється у нього у велике лихо. Ми виховуючи дітей на такий лад, робимо із сина — егоїста та деспота, тоді син у старшім віці переносить своє виховання на свою жінку, доньку, а навіть і матір. Дівчина стає таким робом бідною невільницею. І дівчина, що ще в хаті батьків виросла у рабськім підчиненні й заляканім послусі супроти всіх мущин у родині, коли вона підросте і стає жінкою, ставляється вже сама в підчинене й підрядне становище та стає рабськи слухняною супроти свого мужа й сина.

Чи може така жінка і мати дати своїм дітям інакше виховання? Вона починає виховувати свойого сина так само, як її мати виховувала її саму та її брата. Ланцюг продовжується: вона виховує свою доньку на рабиню.

Як це не дивне, а хлопця від першого дня його народин більше бавлять, а навіть — ніде правди діти! — родичам більше стає жаль, коли хлопець умер. За дівчиною менше плачуть. У батьківській хаті донька, коли підросте, мусить вислухати від брата часто богато дурниць і неприличних слів, інколи і повних зневаги, не маючи змоги боронитись.

Мати такому свойому „синцьові" вибачає богато дечого і коли він курить, і пє і по ночах ходить, тоді коли дівчина мусить у найбільшій скромности сидіти за хатнім порогом і ждати, коли якийсь наречений хоче зробити їй щастя своєю появою. А цей наречений не інакше вихований як її брат. Той „милий", що приходить по неї до хати батьків і хоче її повести в той довгожданий рай, часто продовжуватиме ту саму поведінку супроти неї, ту саму систему життя й виховання своїх дітей, що її мати, бабка і прабабка.

Наслідком такого виховання дітей у нашій суспільности повстають дві системи моралі. Одна система для хлопців, друга для дівчат.

Перша мораль позволяє хлопцеві жити, як йому до вподоби, яка якнайбільше догоджує його нахилам та забаганкам. Йому дозволено уживати всяких навіть недозволених приємностей і розривок, іти за своїми гонами і похотями, як довго тільки дозволяє йому на це його здоровля. Таке життя й покривається і тою моралю, в якій мущини змалку виховані, моралю витвореною способом їх поведінки в хаті і поза хатою.

Друга мораль, це та, по якій мусить жити жінка. Їй не дозволяють ніяк уживати життя. Вона мусить завсіди зберігати душевну і тілесну чистоту, при тій одночасній системі, що вихованець першої моралі має право прийти до неї, взяти її руку і повести у святиню подружого щастя.

Варт спитати, чи та жінка буде щасливою у такім подружі? Чи той молодець, якому було все вільно вже раніше, буде міг справді дати щастя тій, що задержала душевну і тілесну чистоту? Чи він буде вміти цінити як слід її минуле життя і чи буде старатись піднести себе з калюжі, в якій зріс наслідком кепського виховання?

На мою гадку: доки дівчата і хлопці не будуть виховані тими самими методами і на тих самих моральних принципах, доти завсіди в суспільності царитимуть дві моралі; одна — то моральна калюжа, в якій вільно купатись мущинам, друга — моральна чистота, яку мусить зберігати жінка, щоби ще й мущину зняти на рівень до чистоти. Чомуж не домагаються нині і від мущин того, чого від жінки домагаються всі без винятку, навіть найбільше зіпсований мущина, який на випадок найменшого підозріння, хочби й якого поверховного, позбавляє її чести та доброго імені за те, чим він сам ще й чваниться!

Здається пора перевести перевірку цих двох систем виховання в інтересі охорони родини. Слід би в першу чергу приготовитись самим батькам і матерям і повести виховання своїх дітей, згідно з їх майбутніми обовязками — родичів. Цей обовязок не менше важний, як усі інші професії, до яких кожний приготовляється стільки літ!

Скільки літ приготовляються у нас до того преважного батьківського звання? Ані одної хвилини! Тому то й виховання нашої суспільности є таке, як нині є; від нього терпить родина, держава й нарід.

Поправа умовин, в яких живуть наші жінки, це тим самим поправа життя мущин і всієї суспільности!

*Тернопіль, в маю, 1927.*

...на те, що вона не має до цього ніякого права. Виборчі кола вробив по своїй подобі. Ділися такі великі надужиття, що на домагання делегації місцевого виборчого комітету мусів виїхати на місце комісар староства та відложити вибори.

Комісар з управителем школи в Новому Дворі, пов. Сокаль, кплять собі із всяких законів. Громадський комітет зробив зажалення до староства і команди поліції переводив доходження. В його присутности сказав управитель школи: „Нам так хочеться. Що захочемо, те й зробимо з виборами. А ви, хлопи, мусите тихо сидіти". Комітет вислав делегацію до староства і староста знова мусів завернути з виборами до осьмидневного реклямаційного речинця. Взагалі Сокальщина побє рекорд що-до надужить при громадських виборах.

# Виборчий рух.

### Довірочна нарада в Добромилі.

Довірочна нарада делегатів громад повіту Добромиль у справі громадських виборів відбулася дня 20. червня 1927 р. в 1 год. в полудне в салі Народнього Дому. Нараду отворив і пояснив причину її скликання о. декан Маринович. Відтак забрав слово делегат Центрального Комітету зі Львова інж. Олександер Гладишовський, який в обширнім рефераті пояснив у приступний спосіб значіння громадських виборів і спосіб їх переведення. В дискусії забирали слово: о. Гоцький, який підніс значіння громадських виборчих комітетів, селянин Войтович з Губич, заявляючи, що в його селі наказний війт лишень раз показав виборчі лісти, а відтак сховав, селянин Богоніс з з Трушевич, що прохав вияснення в справі осіб, караних судом. Інж. Дзюбинський обговорив потім справу вірилістів, селянин Хомяк запитував, у який спосіб перевести контролю при відданні голосів, п. Гарванко повідомив, що в селі Комаровичах ізза недостачі організації перейшла при виборах польська ліста. Ще забирали голос п. Кретa з Княжиния і п. Возний з Ляцка. Вичерпуючі відповіди на всі порушені в дискусії питання давав інж. О. Гладишовський. На закінчення предсідник о. декан Маринович подякував референтові зі Львова за промову і завізвав присутніх до праці і спільного національного фронту при виборах до громадських рад.

### Віче в Богородчанах.

В неділю 19. червня ц. р. відбулося в салі домівки філії „Просвіти" віче в справі громадських виборів. Слід підчеркнути, що віче мало відбутися на торговиці під голим небом, одначе дощ цьому перешкодив. Та всеж таки на вічу явилось численно міщани та селяни в доокличних сіл. Число присутніх виносило поверх 700. Численно було заступлене й українське жіноцтво.

Віче отворив короткою промовою о. Пантелеймон Городецький. З черги виголосив реферат делегат Центрального Комітету УНДО. п. Ерстенюк Дмитро зі Львова, який представив сучасне положення українського народу під Польщею та пояснив виборчу ординацію до громад. Політику уряду супроти „Дністра" і польський асекураційний закон обговорив п. Мороз Іван зі Львова. О. Городецький взивав присутніх до організації і масової участи у виборах. Віче закінчилося відспіванням національного гимну. Проводив вічу о. Городецький як предсідник і п. Стельмах Василь, як заступник, секретарював п. Матвіїв Олекса.

### Хирівщина.

Заходом виборчого комітету відбулися організаційні наради в справі виборів до громадських рад по таких громадах: в Сливниці дня 22. V. ц. р., в Березові дня 29. V. ц. р., у Волчі долішній дня 12. VI. ц. р., в Ляшках Мурованих дня 13. VI. ц. р. В кожній з тих громад пояснено докладно порадник про виборчу ординацію і вибрано виборчий комітет. По інших громадах доведеться виборчу кампанію цими днями. В самому Хирові відбулася для міщан організаційна нарада дня 19. VI. В Хирові вже ліста виставлена. Реклямацій маємо богато, бо ліста покручена і несправедлива.

### Скалатщина.

Дня 19. VI. відбулося в Товстім, повіт Скалат, віче в читальні „Просвіти". На віче прибуло понад 600 людей (між ними богато жіноцтва) з доокличних сіл: Раштівці, Дубківці, Сорока, Борки Малі, Новосілка Зелена, Паївка, Кут і Перекалець. Віче отворив голова Повіт. Нар. Комітету п. Пісецький. До президії покликано господаря з Товстого Перешлюгу, п. Рудяка з Новосілки і п. Саупського з Раштовець, на секретаря п. Караба. Реферат виголосив п. Пісецький. У дискусії забрали голос учитель з Дубковець, п. Блажків, п. Рудяк і ін. Зацікавлення виборами велике, чого доказом було те, що по вічу селяни, а особливо жінки, висказували голові комітету подяку і просили, щоб такі віча уряджували частіше.

**Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!**



## Новий проект виборчої реформи.

*Варшава, 28. червня 1927.*

В четвер буде засідання конституційної комісії в справі зміни виборчої ординації. Зачувати, що референт зреформованого проекту пос. Попель виступить у четвер із новим компромісовим проектом. Згідно з цим новим проектом скількість посольських мандатів не має бути зменшена, а має лишитися дотеперішне число, себто 444 мандати. Одначе на „кресах" мається утворити великі виборчі округи. Округ має відповідати воєвідству. Крім того проект передбачує введення союзу виб. ліст.

## Уряд розвяже сойм.

*Варшава, 28. червня 1927.*

В поінформованих колах кажуть, що уряд не допустить до розвязання сойму на основі його власної ухвали і розвяже його так, аби вибори до законодатних установ відбулися в жовтні, а найпізніше в листопаді.

„Жечпосполіта" повідомляє — як впевняє на основі кол зближених до уряду — що сойм буде розвязаний 30. червня. Тому вибори відбулися би на основі теперішньої виборчої ординації.

## Чемберлін відлетів із Варшави.

*Варшава, 28. червня 1927.*

Летун Чемберлін і його менаджер Левін були вчора на півторагодинній авдієнції у през. Мосціцького. Присутній був амбасадор Злуч. Держав. В год. 1'30 оба летуни відлетіли в напрямі Кракова до Цюріху. З Цюріху відлетять до Франції й Англії, а відтам кораблем варнуть до Америки. Представник „Хвілі" відвідав Левіна у Варшаві. Левін заявив цьому представникові, що він американець (американські газети називають Левіна — Левайн), свояків у Польщі не має і не походить із Польщі.

## Тлінні останки Словацького на Вавелі.

*Краків, 28. червня 1927.*

В год. 8'45 приїхав до Кракова поїзд, що привіз домовину Словацького. Домовину покропив митр. Сапіга. Після відправлення служби божої відвезено домовину на Вавель. На Вавелі виголосив довшу промову марш. Пілсудський. Після промови вищі офіцери понесли домовину до катедри на Вавелі. Артилерія в момент складання тлінних останків поета до королівських гробів віддала 21 стрілів. Делегати зложили вінці на домовині.

## Де є Доде?

*Париж, 28. червня 1927.*

„Аксіон Франсез" заявляє, що не знає, де є ред. Доде. У нинішньому ранішньому виданні того часопису нема статті підписаної Додетом. „Пті Парізієн" повідомляє, що на запити, де є Доде, Моріс Піжо не хотів ані заперечити ані потвердити вістки, що він є у Швайцарії. Часопис зазначує, що в політичних колах кажуть, що нема зовсім причини думати, будьто би Доде покинув Францію. Ніодин із комісарів прикордонних залізничих стацій не повідомив нічого про присутність Додета на кордоні. „Журналь" подає, що богато поліційних інспекторів вийшло на окраїни Парижа з приказом арештувати Додета. В редакції „Аксіон Франсез" переведено дуже докладну ревізію. М. і. найшли тайну телефонічну інсталяцію, що не мала правильного получення з париською телефонічною централею. На приказ поліції техніки мають розслідити цю справу. Інсталяцію опечатано.

*Рим, 28. червня 1927.*

Тут кружляють чутки, що Доде відлетів із Парижа літаком і висів на території Італії. Досі нема потвердження тої чутки.

## Перед закінченням релігійної війни в Мексику.

*Льондон, 28. червня 1927.*

Останніми тижнями прийшло в Мексику до значного зближення між урядом Калєса і консервативними колами. Опрацьовано низку проєктів полагодження конфлікту між державою і церквою. В найближчих днях слід сподіватися кінця боротьби з церквою.

## Громадські вибори.

### Станиславів.

У виборах до III. курії перейшла ліста, на якій було 5 поляків, 5 жидів і 3 українці. Із українців вийшли проф. М. Даниш, М. Галах (залізничник) і Ясінський (хлібороб).

### Коломия.

У виборах до III. курії вийшло: 4 поляків, 3 українців і 3 жидів.

### Стрий.

У виборах до III. курії вийшло: 7 українців (м. і. д-р Герасимів), 3 жиди і 2 поляки.

### Скопе.

У виборах до громадської ради з II. курії вийшло 10 жидів, 2 поляків.

### Підкамінь.

У виборах до міської ради побідили жиди. З IV. курії вийшли: 4 жиди, 3 українці, 3 поляки. З III. курії: 6 українців, 3 поляків і 1 жид. З II. курії: 8 жидів, 1 українець і 1 поляк. З I. курії: 6 поляків, 3 українці і 1 жид.

## Біржа.

### Гроші.

Американський доляр 8'90'50—8'91'00, канадійський доляр 8'88—8'88'50. Банк Польський платив за доляра у готівці 8'88, англійський фунт 43'34, швайцарські франки 171'72, французькі франки 34'88, бельгійські франки 24'75, італійські ліри 51, голяндські гульдени. 357'60, шведські корони 238'75, данські корони 238'10, норвежські корони 230'30, чеські корони 26'44, австрійські шілінґи 125'54, німецькі марки 211, данціґські гульдени 172'50.

Золото: грам золота 5'93, доляр 8'93, дукат 20'38, голяндський гульден 3'58, англійський фунт 43'28, австрійська корона 1'80, скандинавська корона 2'38, німецька марка 2'12, рубель 4'46, франк Латинської Унії 1'72, турецький фунт 39'16.

### Збіжжя.

Пшениця двірська 53'50—54'50, пшениця сел. 51'25—52'25, жито галицьке 45'75—46'75, ячмінь на мливо 40'50—41'75, ячмінь пастівний 37'00—38'00, овес 37'50—38'50, кукурудза рум. 26'50—27'00, бараболі 00'00, фасоля біла, 42'50—45'50, фасоля колірова 34'50—36'50, фасоля краса 47'00—49'00, горох пів Вікторія 60'00—75'00, горох полевий 42'00—44'00, бобик 33'00—34'00, вика 26—27, сіно 7'50—8'50, солома 4'25—4'75, гречка 45'50—46'50, мука пшенична 40-прц. 93—94, мука пшенична 50 прц. 84—85, мука житня 50-прц. 77—78, мука житня 60-прц. 71—72, ґрисік кукуруд. 52—53, мука кукурудз. 34'75—35'75. отруби житні нетто без мішка 25'25—26'25, крупи гречані 90'00—91'50, пшоно 85'00—88'00, крупи ячмінні 67'00—69'00, пенцак 66'00—68'00, просо рум. 45'00—47'00, мак синій 165'00—175'00, мішки ютові 1'60, мішки уживані добрі (за штуку) 1'50 зол.

**Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Яммі. Засвідчім ділом зрозуміння важкої культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера!**

**Жертви слати на адресу: Львів, Підвалє 7, Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.**

# НОВИНКИ.

— **Боротьба поліції з виборчими відозвами.** В кількох громадах збаражського повіту поліція поздирала виборчі відозви Українського Національно-Демократичного Обєднання, а проти громадян, які розліплювали їх, робить карні донесення і погрожується, що вони будуть покарані. Поліцію зовсім не обходить нічого, що виборчі відозви перейшли цензуру державної прокураторії і що, здираючи цензуровані відозви, вона допускається надужиття урядової влади. Можеб воєвідство повчило збаражську поліцію про її обовязки?

— **З Українського Спортового Союзу у Львові.** На Надзвичайних Загальних Зборах Українського Спортового Союзу дня 25. червня ц. р. вибрано таку Спортову Раду: голова — д-р Юліян Савчак, заст. голови — інж. Шепарович, секретар Іван Пальчак скарбник — дир. Василь Паліїв, архівар — Зоня Пригода, господар Роман Ластовецький; референти — Олена Шепарович, Омелян Верхола, Олекса Саламачук; комісія спорт. суддів — Юрій Старосольський, Луць Лісевич, Едвард Жарський; заступники членів Ради — Богдан Макарушка, Володимир Целевич, Стелля Марітчак, Богдан Мішкевич; провірна комісія — д-р Кость Паньківський, Іван Волинець, Евген Чучман.

— **Соняшна затьма.** Частинну соняшну затьму могли пробувати оглядати вчора 29-го ті, що встали дуже рано, від 5'17 до 7'18. У кульмінаціїнім моменті затьми в г. 6'15 соняшний щит був закритий на три чверти і то кільканацять секунд. Хто не мав із собою закопченого скла не бачив так само нічого як ті, що спали, жучи на повне сонце. Смуга повної затьми переходила через Англію Норвегію півн. Швецію, півн. Океан.

— **Хліб і люксус.** Львівське воєвідство заборонило випікати від 1. липня хліб з житньої муки кращий як на 60 проц., а булки з пшеничної кращої як на 50 проц. Крім цього пекарі не можуть поміщувати на наклейках хліба ніяких дописків крім фірм та ваги хліба. Так само не вільно пекти булок нерівномірної ваги. Єдиними вимками від цих правил є „жидівські чвірки" та „куликівський" хліб, які заступатимуть нам на базарі люксус.

— **Вломники і фальшивники.** Коли тільки одна дружина специялістів від замків і кас перейде пороги вязниці, негайно зявляється на її місці нова, з неменшими апетитами. Справжній „столичний" влом трапився вчора в крамниці зі зброєю Димтраха, в самім центрі міста, на вулиці, що не втихає і вночі. Добича — преґарний 72 бравнінґи і набої. Мають чим боронитись! Поліція замісць цих мистців зловила тільки 17 фальшивників банкнотів, які пустили між людей 675 шт. 2-золотівок у повітах: жовківськім, радехівськім, сокальськім і дрогобицькім. Один з них залишив при кінці травня брідським громадянам 252 фальшиві 2-золотівки.

— **Трупи.** У Креховичах біля Жовкви арештували селянина Мартина Вольфа, якого підозрівають, що вночі застрілив свою 24 літню жінку, в три тижні після шлюбу. У Львові на Богданівці застрілилась 26-літня Марія Герніківна з туги за своїм нареченим у роковини його смерти. — Дама легкої поведінки К., скочила з поверху. — Вбивства на селі і самовбивства у місті — одно з найбуденніших явищ нашого сучасного життя.

— **Творець діточих садків.** Цими днями минуло 75 літ від смерти одного із найкращих опікунів дітей, Фридріха Фребля, основника діточих садків. Його називають німецьким Руссо. Він був одним з перших педагогів, що звернув увагу на потребу виховувати діти ще перед шкільним віком. Фребель відчув сам на собі як ранній сирота, що значить молодість без опіки. Перейшовши ріжні професії для прожитку, він дійшов до цеі, що виховання дитини треба почитати від того, що її найбільше приваблює і є для неї найбільше доступне: від забави та гри. Забава мусить стати першим засобом дисципліни, ладу та вироблення характеру. Фребель сам ходив від міста до міста здобуваючи для цеї такої простої ідеї погляди родичів і педагогів. Він видумав цілу низку забав для дітей, як напр. скриньку до будови з ріжновидними фігурами.

— **Памятник винахідникові авта.** У Відні на площі біля політехнічної школи поставлять памятник Зігфрідові Маркусові, винахідникові авта. Він уродився 1831 р. у Мекленбурзі і помер у 1898. Почав він свою карієру як звичайний урядовець у берлінській електричній фірмі. Відтак переїхав у Відень і тут 1864 р. збудував перше бензинове авто. Поліція заборонила тоді їздити ним по вулицях. Для перевірки апарату Маркус і його друг Куржель мусіли їздити ним по ночах. Проби скінчились катастрофою. Маркус приладив новий апарат, ще менше щасливий як перший. Він стоїть тепер у віденськім музею. Перший почин Маркуса розвинули інші винахідчики. Не є виключене, що ще прийде пора, коли поліція знову заборонить їздити автами по вулицях міста, коли... кожний зможе мати авто.

— **Ліґа звеличниць Валентіна.** Звеличниці помершого божка фільми, Родольфо Валентіно організують у Льондоні світову ліґу для вшанування памяти артиста. Ліґа називатиметься поетично „Ліґа вічновірних". З усіх кінців світа зголошуються з листами та вкладками жінки всякої національности, віку та примхи. Богато з них висловлює свої почування віршами, повідомляючи, які реліквії зберігають у себе. Найчастіше є це... численні фотографії. „Без нього світ видається мені опустілим", пише одна; „я його кохала і кохаю за радість і щастя, яке він дав мені", пише друга. Американський відділ Ліґи признавить ріжні стипендії та нагороди імени Валентіно для кінових артистів; англійський відділ займеться добродійністю і оплачуватиме по діточих шпиталях спеціяльні місця для бідних дітей. Хто із сучасних великих людей діждався такої організації?

— **Друкарський чортик.** У вчорашній рецензії про вистави „Українського Нового Театру" видрукували замісць „публика гавилась" „публика бавилась". Тому, що розлючений з дива рот є менше подібний до забави як буква „г" до „б" — ті, що були на виставі „Життя людини" Андреєва можуть бути сильно здивовані таким дивним поглядом нашого рецензента.

— **Світова всячина.** У Відні помер у 52 р. життя проф. Рудольф Кауфман, ...

жомий своїми працями з патольогічної анатомії. — Італійський летун Пінедо за свої заслуги в національній авіяції дістав титул генерала. — Англ. ліберали та робітнича партія висловились проти державного проекту реформи палати льордів. — У Вадахозі (Еспанія) при перебудові собору відкрили випадково дорогоцінну колекцію гобелінів, за яку дають 4,500.000 фр. — Римський суд оправдав убійника фашистівського посла Казаліні, анархіста Корві, признавши його психічно ненормальним. Прокуратор зголосив відклик. — Массачузетський губернатор одержав петицію від амер. громадян з 500.000 підписами, з проханням помилувати Сакка і Ванцеті. — У Рюнсбрек-Сонгард (Бельгія) авто, яке їхало з 30 прогульковіми, впало в жолобину; всі ранені. — Амер. летун Бирд обезпечив у льондонськім товаристві обезпечень себе та трьох пасажирів, що вибираються через океан, на 40,000 фунт. шт. Погода над Атлянтиком вічно непевна і Бирд усе ще відкладає подорож.

— **Зачинення Волоської Церкви.** ізза обнови нутра Церкви, яку тепер переводять, Церква буде зачинена для вірних аж до 20. серпня ц. р. Богослуження відправлятимуть в Трехсвятительській каплиці (вхід з подвіря). Читані Служби Божі в неділі о год. 7., 9. і 12. — в Свята о год. 6., 9. і 12., а що дня о год. 6·30.
1—1

# Дописи.

**Яворів.** (*Нечувані надужиття при виборах.*) Місто Яворів з Наконечним Першим і Другим належать до тих небогатьох міст, що мають подавляючу українську більшість населення. Господарка назаного бурмістра Ляховича тут тим більше разяча, бо невідповідальна. Він сам це знає і сам певний, що не тільки не буде вже дальше бурмістром, але що й тут поляки по виборах станують на три четвертині меншим голоском говорити. Розуміється: і Ляхович і поляки напружують усі сили, щоби тільки не допустити автохтонного українського населення до належного йому впливу у громадській раді. Тут діються річи, що є мабуть унікатами на цілу Сх. Галичину. Відай ніде в Галичині не внесено зі сторони українців 1100 рекламацій і відай ніде не відповіджено на них щойно по 13. днях! Ніде відай того також не було, щоби майже всі ті 1100 рекламацій відкинено без точного розсліду! Ось що значить в Яворові голова рекламаційної комісії п. Ляхович! Ніде також не зроблено того, що в Яворові: 300 виключно українських виборців візвано противравно до магістрату в ціли особистого потвердження, що вони справді жадали впису на лісту. П. Ляхович вислав також Фогля на Наконечне, щоби бігав по хатах і напаствував людей у справі підписів на рекламаціях. Наші жінки однак прогнали на голову від себе того магістратського висланника.

Боротьба іде головно за IV. коло. III. коло цілком українське, як II. жидівське і перше польське. IV. коло правно і на основі письменного стану виборців з того кола повинно також бути чисто-українське. Але від чого Ляхович, від чого „*Organizacja Narodowa*", від чого польські жиди? Масово не вписується управнених до голосування в IV. колі українців; на їхні рекламації або не відповідається, мотивуючи ріжними викрутами, нпр. про співпосідання, про податок від льокалю, про брак доказу, що громадянин має 21 літ, що живе від року в громаді і т. п. Зате пакується до IV. кола масово поляків і польських жидів. (Пр. рекл. ч. 3276). Навіть вписується з III. кола поляків до IV. кола, хоть вони не вносили ніякої рекламації, пр. рекл. ч. 3669. (Канофоцька Тереза). Так навіть проти волі перетягнених поляків перекинено 200 виборців поляків з III. кола до IV.-го мимо того, що їм належиться III.-те коло.

Українцям не узгляднено 300 рекламацій тому, що їхні імена і прізвища рівні собі. Не взято під увагу, що це сини чи доньки інших родичів, що це інші люди. Взагалі при вписах у лістах не зазначено при таких випадках напр. по батькові. Зате ор. жидам і полякам Ляхович це узглядняє. Ось такі тут міри. Польських жидів повиписувано у лістах цілі маси так, що одну і ту саму назву можна найти кілька разів і в ріжних колах; вони всі фігурують без зазначення навіть дільниці. Українським студентам університету відмовлено права голосу, мовляв, вони не живуть в Яворові. Зате польських всіх повписувано. Українським ученицям семинарії, що управнені до голосу, відмовлено того права, польських масово всіх вписано. Українським монахиням, що заняті в захоронці „Союза Українок", відмовлено права голосу, бо „не мельдовані і не доказали 21 літ".

У лістах ніде не зазначено, хто співвласником і з ким разом, так, що ніхто не знає з українців, від кого будуть вимагати при голосуванні уповажнень чи повновластей. Українцям признають податок від льокалів за податок і вписують всіх зараз до III. кола; зате поляків і жидів, що платять той податок, вписують в IV. коло. Нашим священикам відмовлено у більшости права I.-ого кола; зате всіх польських вписано в I. коло мимо того, що їм прислугує рівне право з нашими.

В IV. колі відмовляють нашим людям
із майна права голосу. Кажуть, що вони
б вже співвласники, то знову, що пр. за жінку голосує вже муж і т. п. На внесені рекламації до 10-ого червня ц. р. не було ніякої відповіди до 24-ого червня.

Рекламаційна Комісія складається з самих дібраних Ляховичом людей. До ради собі приклкикує на рекл. комісію жидівських адвокатів і польських суддів (пр. Капецького) і нотарів (Корнафля). Зате українців суддів і українців адвокатів вповні ігнорується. Наш Виборчий Комітет ходив декілька разів до Рекл. Комісії у справі усунення тих нечуваних надужить, але, розуміється, це цілком даремно. Ходив наш Комітет і до старости Ліпінського, що — як відомо — показався вже нашій публиці в „симпатичному" світлі через заборону відслонення таблиці за полеглих у церкві — однак також даремно. Староста обіцює богато, але нічогісько не виконує. Не було іншої ради і наш Комітет вислав до воєвідства і до міністерства внутр. справ у Варшаві 22. червня ц. р. ось таку телеграму: „До виборчих ліст м. Яворова з розвагою не вписано над 800 виборців українців. На 1100 внесених рекламацій відповіли аж по 13 днях, відкинувши майже всі рекламації без точного розсліду. Около 300 виборців виключно українських візвано до магістрату в ціли особистого потвердження, що вони справді вимагали впису на лісту. Виборці в лістах перемішані в ріжних колах. Інтервенції в старостві безуспішні. Просимо усунути надужиття. — За український Виборчий Комітет: *І. Паарова. Д-р М. Фільц, Р. Харамбура*". Досі відповіди нема ніякої.

Однак українці рішили за всяку ціну здобути те, що їм правно належаться і від того не відступлять, хочби мали не відбутися вибори. Це нехай собі „приятелі" запамятають. Вкінці ще апель до жидів Яворова. Українці глядять на жидів пильно і пильно стежуть за їхніми кроками. Українці затямлять собі всякі жидівські виборчі „зделки" на нашу некористь. Нехай жиди все памятають, що Яворів на українській землі.

*Виборець.*

# З судової салі.

**Відношення лат. духовенства до українських селян гр.-кат. обряду.**

В дні 25. червня 1927 відбулася у Львові перед окружним карним судом як апеляційним трибуналом для злочинів, що підлягають одиничним суддям, розправа проти Катерини Бонковської, селянки зі Страдча коло Янова, в наслідок її відклику від вироку повітового суду в Янові як делегованого, який признав її винною зневаги духовної особи з часі виконування релігійного обряду з § 303 к. з. В Янові коло Львова перебуває лат. духовник кс. Міхал Ляхевіч, який розтягає свою релігійну діяльність також на села з українським гр.-кат. населенням. В часі Різдвяних Свят 1926 р. вислав він свого органіста до села Страдча — також і до обвинуваченої Катерини Бонковської — для продажі оплатків. Сталося це з тої причини, що син Бонковської одружився з дівчиною лат. обряду. Бонковська, властителька і хазяйка хати, заявила органістові, який заповів „коляду" кс. Ляхевіча, що не бажає собі, щоби о. Ляхевіч приходив з колядою, бо вона є українкою і гр.-кат. обряду. Не зважаючи на те застереження, кс. Ляхевич прийшов в якийсь час опісля до Катерини Бонковської з колядою. Тоді Бонковська в чемний спосіб заявила кс. Ляхевічові, що вона є українка гр.-кат. обряду і не бажає собі лат. духовника а на погрозу судом заявила, що нічого злого не зробила і суду не боїться. На це кс. Ляхевіч сказав до Бонковської: „Ти дурна бабо, побачиш, чи треба боятися суду". Кс. Ляхевіч написав по тім факті донесення і на підставі його донесення прокуратура при окружнім карнім суді у Львові обвинила Катерину Бонковську за провину зневаги духовної особи в часі публичного виконування релігійного обряду з § 303 к. з. Розправа в I інстанції відбулася в повітовім суді в Янові, як делегованім, перед повітовим суддею Е. Вишницьким, який засудив Бонковську за провину з § 303 к. з. на кару арешту 10 днів і на поношення коштів карного поступовання. В наслідок відклику обвинуваченої відбулася розправа перед окружним карним судом, як апеляційним, у Львові, на якій Бонковську увільнено цілковито від обвинувачення за провину з § 303 к. з. Катерину Бонковську боронив адвокат д-р. Ол. Марітчак.

# З львівської опери.

**Рідка вистава.**

В понеділок 27. ц. м. йшла у львівськім міськім театрі вистава „Аїди", що мала невидану у Львові обсаду сольових партій. Крім відомих співачок: Плятівної (Аїда) і Грен-Сказової (Амнеріс) виступали ще того вечера: Голинський (Радамес), Залеський (батько Амнеріс), Качмар (архижрець) і Цопот (батько Амнеріс). Як бачимо, вистава мала всі признаки сенсації, не диво, що саля, не зважаючи на підвищені ціни і кінець місяця, була випродана до останнього місця.

Увага публики сконцентрована була передовсім на креації славного гостя Залеського, що співав свою партію (як і Качмар) по італійськи, бо креації інших виконавців (Голинського, Плятівної, Грен-Сказової і Цопота) у Львові добре відомі. І треба сказати, що Залеський своєю великою артистичною культурою, своїм смаком і просто імпонуючою грою захопив усю публику. Його виступ найкраще виявив, що значить в опері майстерна гра, хоч і вокальна інтерпретація його ролі зробила на всіх величезне, незатерте враження.

Другий гість того вечера, Володимир Качмар, має незвичайно гарно вишколений, солідно культивований, у всіх тонах вирівняний голос, яким орудує вміло і з великою інтелігенцією. Сотворена ним креація архиерця стояла на високому рівні, чим він достроювався гідно до свого партнера світової слави.

Про виступи Голинського в „Аїді" у нас уже писалося. Як передше, так і вчора полонював наш співак публику своїм звучним, мягким, свіжим, чаруючим голосом, що з найбільшою легкістю бере найвищі тони і не знає ніяких труднощів, ніяких перешкод. Не диво, що його і Залеського розентузіязмована публика оплескувала й викликала без кінця.

Інші солісти того вечера, зокрема сопраністка Плятівна, відтворили теж дуже вдатно свої креації, достроюючись уповні до високого рівня вистави. На висоті свого завдання стояли теж хори, орхестра і балет. Загалом це була одна з рідких вистав у львівській опері, що давала повну мистецьку насолоду навіть найвибагливішим слухачам.

При кінці одна замітка. До величезного успіху вечера причинилися в першу чергу всі три гості, себто Залєський, Голинський і Качмар, всі три, як відомо, сини Української Землі. Яку оперу моглиб ми створити, якби доля була для нас ласкавіша, як би ми не жили в таких обставинах, у яких живемо!?

**І. Німчук.**

# Пластунам до відома.

**Комунікат Табору Новиків у Ясені к. Підлютого.**

Головна Управа Уладу Новиків повідомляє, що табор-оселя починається дня 14. липня і триватиме до половини серпня 1927 р.

Родичі доставлять дітей-таборовців до Стрия на день 14. липня, год. 8·30 рано. На стації ждатиме опікун оселі, проф. М. Іваненко. Новиків зі сторін Станиславова відбере опікун на стації Брошнів, год. 12·30 в пол.

Ближчих інформацій щодо табору новиків уділяє Гол. Управа Уладу Новиків, Львів, Бляхарська ч. 11/II.

**Управа Табору Новиків.**

# ОПОВІСТКИ.

**Репертуар Нового Українського Театру.**
Бібрка 27. VI. Маруся Богуславка.
30. VI. Життя Людини.

**Порядок Богослужень** в липни і серпни ц. р. в Волоській і Преображенській Церкві. В каплиці при Волоській Церкві (вхід з подвіря) — Читані Служби Божі: в неділі о 7, 9 і 12 год. в свята о 6, 9 і 12 год., щодня о год. 6·30 Вечірня о год. 4. попол. — В Церкві Преображення Читані Служби Божі: В неділі о год. 6 і 8, в свята о 7 і 8, що дня о год. 7 і 8. Співана Служба Божа в неділі і свята о год. 10. Вечірня о год. 4 попол.
1—1



# Конкурс.

Тому, що реферат середніх шкіл „Рідної Школи" обсаджений був провізорично по конець шк. року Головна Управа „Рідної Школи" розписує конкурс на місце референта середніх шкіл „Рідної Школи" УПТ-ва до кінця липня ц. р.

Зголошуватися письменно до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10|II. 2470 1—3

# Конкурс.

Головна Управа „Рідної Школи" у Львові розписує конкурс на управителя дівочої гімназії „Рідної Школи" в Коломиї. Вимагана кількалітна учительська практика, повна кваліфікація, платня як у держ. гімн. — Належито удокументовані просьби вносити до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10|II. в речінці до 31. липня ц. р. 2471 1—3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.